

ივერია

თვე	25.	კ.	თვე	25.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომ — ერთი პაურო.

„ივერიის“ ტელეგრაფი № 227.

„ივერიის“ ტელეგრაფი № 227

ტფილისის გუბერნიის თავდასახარების წინაპაშტის მიხედვით

კონსტანტინე ივანეს ძე მურხანაბაძის იუწყებათა თაობაზე

რომისა და პეტერბურგის განსვენებულის...
ივერიის მთავრობის განცხადებით...
რომ ნეტარ-ხსენებულის მღვდელთ-მთავრის დასაფლავების დღეს, კვირას, 10 მარტს, ანჩისბატის სობოროში გარდახდომი იქნება წირვა და პანაშვილი განსვენებულის მწვემთ-მთავრის სულის მოსახსენებლად, დილის 10-ს საათზე. (2-31-2)

შეერთებული კრება ქალაქის საბჭოსი და კომისიისა, რომელსაც მინდობილი ჰქონდა პეტრის-ცემა განსვენებულის ქალაქის მოურავის პავლე ალექსანდრის ძის ივანელოვს, იუწყებათა თაობაზე...
რომ კვირას, 10 მარტს, ვანქის ტაძარში გარდახდომი იქნება მოსახსენებელი წირვა, ხოლო წირვის შემდეგ პანაშვილი განსვენებულის საფლავზე, რომელიც ტაძრის გალავანში იმყოფება. დასაწყისი წირვის იქნება დილის 10 საათზე, ხოლო პანაშვილი დაიწყება 12 საათზე. (1-5-1)

თამაქაქ ფაბრიკა ნ. ი. ბოზარჯიანისა...
ფარმა ღირს იქნა უბაღდისი გილონ მიღებისა.
ტელეგ. ფაბრიკისა № 100. რამდამა არ გამოდის. ტელეგ. მაღაზ. № 181.

კოვალ მიმანია რა, რომ თამაქის შესახებებსა და სილამაზებზე ვხარჯო ფული და ეს ფული თამაქის მმართველთა გარდახდომი იქნა, უფრო სამართლიანად ვსთვლი თამაქის ღირსება გვაჯუტყუესო, ვიდრე მისი გარეგნობა. ვთხოვთ ყურადღება მივაქციოთ ჩვენს საქონელს: იმათ ღირსება მრავალი წელიწადი და ახლაც კონკურენტის გარეშე, დამსახურებული აქვთ ყურადღება თავისი საუკეთესო ღირსებით და თუ ეს ღირსება აქვთ, მხოლოდ იმიტომ, რომ გარეგნობაზე ფულის ხარჯავს ვერცხვითი. მით თამაქის მმართველთა ვთხოვთ ვასინჯონ და დააწმუნდნენ.

1896 წლის 1 იანვრიდან ჩვენ ფაბრიკაში მომზადდა შემდეგი საქონელი:

პაპირისა	თაშაბაძე
მისივე ფერ ფრანგულ გამოქვამი ქაღალდისა № 5, აქტის ტრაქტა, 25 ც. 15 კაპ., 100 ცალი 60 კაპ., 25 ც. 25 კაპ., 100 ც. 1 მან.	კავკასიისა 48 კაპ. 3 მანათამდე; ნამღვილი ოსმალური თუნუქის კოლოფებში 4 მან. 12 მანათამდე. განსაკუთრებული თამაქი ოსმალეთის თესლისა, გირ. 18, 52 კ.
პაპირისა	სამხრეთისა
თეთრის ქაღალდისა № 36, 10 ცალი 3 კ.	

ისყიდება ყველგან. სხვა ქალაქებშიც შემოგვეყვითლოს სინდისი-ცხად იასრულდნენ.

მაქს ზატეია ფაბრიკის პეტრონი ბოზარჯიანისა.

ძვირფასი გარეგნობა დირსებასა ჰქვენს. (5-3)

პაპირისა პილისი პიტი
3. ი. პიტიანი და მ-ის ძ. დ. ილარიანი.
მიხედ. ქუჩა, სახლი კრუხისი, 79.
ავადყოფის მიღებენ დილის 9-3 და საღამოს 4-7 საათამდე.

რადგანაც შინაგან საქმეთა მინისტრის აშხანავისგან ნებართვა მოვიდა, რომ ტფილისში ს. პეტერბურგის ურთიერთ შორის დამხმარებელ სამკურნალო საზოგადოების განყოფილება იქნას გახსნილი, თანამდამ საზოგადოების § 12 მუხლის შენიშვნისა, პირთ, რომელთაც შუამდგომლობაზე ხელი უყურათ, მოვიწვევთ ამით იმ სტადიაზე, რომელიც სამშაბათს, 12 მარტს საღამოს 8 საათზე, ტფილისის საზოგადოების შენობაში იქნება გახსნილი. (5-3)

მელიქოვის ქუჩა, საკუთარი სახლი). შემოწირულობებს მიიღებენ აგრეთვე კომიტეტის შემდეგი წევრები: გნ. მ. ა. მარგალიტის (ახალი ბებუთოვის ქუჩა, საკუთარი სახლი). გნ. მ. ი. ანდრეასის-დოლოვარსკის (გოლოვინის მოსპექტი, საკუთარი სახლი). გნ. მ. გ. არბუჯიანისა (ნიკოლოზის ქ., საკუთარი სახლი). გნ. ნ. დ. ჩილაყაშვილისა (განთის ქ., გურგენოვის სახლი), გნ. ე. მ. სუმბათაშვილისა (ერევანის მოედანი, საკუთარი სახლი), ა. ჭ. მიდიუტინისა, უკანა. თავ. 3. ა. გურუნიანისა (ერევანის მოედანი, სუმბათაშვილის სახლი), თავ. გ. ი. ორბელიანის (მიხეილის ქუჩა), თავ. დ. ა. გურამიშვილისა (კონსტანტინის ქ.) და თავ. ვ. ს. მიქელაძე (განთის ქ.).

შემოწირველთა ვაგონი და სახელები გახეთის საშუალებით იქნება გამოცხადებული. (7-4)

ივერიის, 10 მარტი.

დღევანდელს, ქართველთათვის საგლოვარო დღეს იმერ ქართველთა ქალაქში, რომელიც მამე ძაძებშია გაბეული, შეკრებილი მამანი და დედანი, მოხუცი და ქაბუჯნი, წარჩინებული და ხელმოკლენი, ერთიან შიღნი ჩვენს სამშობლოსა, რომ დანაკარგი იგი ძვირფასი, ლეივ მოგვინებულნი, დიდი მწვემთ-მთავარი ყოვლად-სამღვდლო გამარჯობა ერათა იგლოვნი... მის წყევლი იგი ამ ქვეყნიდამ, შესტამა იგი დრომან, ვითარცა თოვა ცეცხლმან, მაგრამ რა არის მისთვის სიკვდილი, როდესაც მცნება დღესთა, ვალი თვისი ქვეყნის წინაშე პატივსივლილ აღასრულო და სამარადისო, დიდებული და აღუბოცელი ძელი იგი თვისთა მემამულეთა გულში? ... ნათელი იგი, რომელიც მან საქართველოს კიდით-კიდემდე მიმოჰქინა, უნათებს მის ზნელსა სამართლისა და ზეცის ლოცვად სამღვდლოებად აღვედინება, ხოლო მისს სამშობლოს მადლოდ მხსნელად მივინებთ, რომ შიღნი საქართველონი მისი მისხანა, სიყვარულსა და ერთობა-თავისუფლებასში განმტკიცდებოდნენ. დღეს ყოველგან გლოვის ზარი ისმის, ჰგოდებს სამშობლო ქართველთა მარტო მარტოებს არა იმისთვის, რომ განსვენებულის გაბრეყლის ცოდვით ელხინოს, არამედ მისთვის, რომ დიდებულნი და ლეიფური იგი მადლი მისთან არ ვაპყრეს, არამედ მემკვიდრეობით გარდაეცეს მისი ღირსივლს მოადგილეთ, ერისთავის გულშემტკიცების, გაბრეყლის სიღრმე ღებრეყნებულს, რომელიც მისებრ უშუალოდ უნდა ვივლიდნენ ზოთა მთ ქნულად სავალი... ჰგოდებს მისთვის, რომ ვანსვენებულის ლოცვით ჩვენ ქართველთა შორის სიყვარული, მშვიდობა,

ერთურობა შორის თანხმობა მუდამ მსუფედეს...
დღეს იქ, გელოთის ტაძარში, სადაც ჩვენი ძვირფასი წინაპრნი განსვენებენ, ქართველი ერი მიაცილებს დიდებულის მწვემთ-მთავრის ნეტეს, რომ მათ წინაშე ამბორუყოს უკანასკნელად და მათის სამარის წინაშე დასდეს ფიცი, რომ არ უღალატებს და სავსებით მისარულს ყოველსავე, რიყა მან თვისის სამაგალითო ცხოვრებით ანდერძად მოგვცა: სამშობლოს სიყვარული, სიძაბო, სათნოება, ურთიერთ შორის მშვიდობა, სიყვარული, ძიბა-ურთობა და დავრობილია და გლობათათვის ზრუნვა...
საუკუნოდ და სამარადისოდ იქნება ხსენება შენი, ძვირფასო და სამაგალითო მოძღვარ-მოძღვარო!
ამერული — შვილი.

ახალი ამბავი

2 ივლისს ამ წლისას შესრულდება 50 წელიწადი მის შემდეგ, რაც გენერალ-ადიუტანტმა, გენერალ-ლეიტენანტმა მამანი, სახელმწიფო საბჭოს თავმჯდომარემ დიდმა მთავრმა მიხეილ ნიკოლოზის ძემ სამსახური დაიწყო.

დღეს, 10 მარტს, დილის 10 საათზე, ანჩისბატის ტაძარში განსვენებულის იმერეთის ეპისკოპოსის ყოვლად-სამღვდლო გაბრიელის სული მოსახსენებლად პანაშვილი იქნება გარდახდომი.

პეტერბურგიდამ შემდეგი ღებრეყნები: „დიდად ვსუტყებარ, რომ განსვენებულის ყოვლად-სამღვდლო გაბრიელის გვაძის დასაფლავებას ვერ ვსუტყებარ, რათა მით აღვასრულო ვალი ჩემი წინაშე ძვირფასი მწვემთ-მთავრისა, რომელიც მუდამ ჰქადაგებდა პეტრის-ცემას შორისა და შეიქმნა დღებად და სიამოვნებ ჩვენ ქართველთათვის. ნიკოლოზ ნიკოლოძე.“

პეტერბურგიდამვე მივიღეთ დღებში: „ვეფრთხობა ჩემს ცემს-ლებს გლოვისა საქართველოსისა, რომელმანცა დაპყრავა ერთი საუკეთესო შვილი და რომელიცა მწვემთ-მთავრისა მიმისა შეუპყრია ცენტ ძვირფასის დანაკარგისათვის, შორეულ ჩრდილოეთიდან ვუზაგანი ჩემს უკანასკნელად გამოსათავარს სალონის ძვირფასს ნეტეს დიდის მწვემთ-მთავრისა, ვითარისა, სიყვარულისა და განათლების მთესველის გაბრეყლისა. სისონ თოვთოვია.“

პეტერბურგის ურთიერთ შორის დამხმარებელ სამკურნალო საზოგადოებისგან ნებართვა მოსულა, რომ ტფილისში მისი განყოფილება იქნას გახსნილი. 12 მარტს დანიშნულია არჩენები განყოფილების გაშენების წევრთა.

რედუქცია: ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტელეგრაფი.
განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიმართოს რედუქციას და წერა-კითხვა, გამოვლენ, საზოგადოების კანცელიისა.
ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე 16 კაპ. მეორეზე — 8 კაპ.

გუმონ, 9 მარტს, ტფილისის ქართველთა და ნოქართველთა წყევლი დივერტიკო ქუჩისათვის განსვენებულის იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელის დასაფლავებაზე დასასწრებლად. თან წარღეს წმიდა გარბიელის ვერცხლის ხატი გელთის მონასტერში დასვენებლად, სადაც იქნება დაკრძალული ეპისკოპოსის გვაძი.

სხვათა შორის ტფილისიდან ვაგაზანა გაბრიელ ეპისკოპოსის დასაფლავებაზედ მაცხოვრის ხატი, ექვთიმე ხელაძის სტამბიდან, ზედ-წარწერით „ღვწილით მოსილს ეპისკოპოსს აღუწოდეს“. ტფილისის ქართველთა ხელისათვის კარგი ხატი ქართველთა წმინდანის, თელავიდან ორკაცს გვაძიან.

ქართველ დამატებულ საზოგადოების სასარგებლოდ გამართულ კონცერტად შემოვიდა 600 მანათზე მეტი.

ურნალი „მოამბე“, როგორც შეუტყუთ, ამ ეშაღ უკვე მზად არის დასარგებლად, მაგრამ ზოგიერთი რედაქციისგან დამოუკლებლად მიხეზთა გამო ხუთშაბათამდე არ დაურეგდება ხელის-მომწერთა.

სენაკის საზნაურო სკოლის მასწავლებელთა, მოსწავლეთა და ქალაქის მცხოვრებთა ორჯერ გადახინდეს პანაშვილი ქართველთათვის მუდამ დაღუფყარია და სასიქალღლო მღვდელთ-მთავრის გაბრიელის სულის მოსახსენებლად.

სამეგრელო-ლეჩხუმის სამღვდლოებას მოლაპარაკება აქვს, რათა გაბრიელის სახელობაზე დააარსოს სტიპენდია. ამ სტიპენდიის უნდა აღიზარდოს ხსენებულ უბნის სამღვდლოთა შვილოვანი.

სამეგრელოდან ბერენი წყვიდენ ღვთა-განმარბილი მღვდელ-მთავრის გაბრიელის დასაფლავებაზე დასასწრებლად.

მოგვიდა კავკასიის ექიმთა საზოგადოების გამოცემა „საქიქმო კრებული“ (№ 58), რომელშიაც მოთავსებულია: „სამედიკო და ტოპოგრაფიული აღწერა ოლიისის ოლქისა“. ე. ვ. პოპოვიანისა, „ხუთის წლის ანგარიში ტფილისის სამედიკონსტრუქციისა ე. ვ. კრუზენშტერნისა“. გ. ვ. კრუზენშტერნისა და მერმინდელისა ხოვრეზის სადგომთა შესახებ კავკასიაში“ ი. ი. პანტიუხისა.

ამას წინად გვეკრდა ახალ-მღებში მოხსენებული, რომ სალონის სამღვდლის უფროსი ზასოსოვი გაციოვდა და რკინის გზის საფარმაციოში წვესო. ზასოსოვი გუმონ-წინ უკვე გარდაიცვალა. სამარალოს, სადაც-კი პირი მიუწვედნია, ხორცი მხოლოდ დუველგეთი.

პეტერბურგის ველმბ. -ის სტიქიური მთავრობის უფროსი სურს უშუალოდ ჰყოს ბათუმის ციხე სიმაგრების ცეცხლისაგან და ამიტომ გან-

ზრახვა აქვს ვაღიანოს მათიუნიდამ ფოთში ნავთის ნავთ-სადგური.

* როგორც იუწყებიან, ავგრ ერთი კვირა თურმე ქუთაისის გუბერნიამ ერთადღე წვიმაში მოდის. დაბლობს ადგილებში წვიმა უფრო სხვილია, ხოლო მაღლობს ადგილებში წვიმა უფრო.

* სოხუმიდამ ატყობინებენ დეპეშით ვაზ. „ნავ. ობოზრენის“: დღეს, 7 მარტს, 2 საათზე სოხუმის ტაძარს ცეცხლი წვიდა ნამწველი სანთლისაგან. საკუთხეველში დაიწვა მრავალი შესამოსელი და ერთი ეკლესიის ხატი. ზარალი სამის თუმე ვარდობა.

* კუჯიაში 2. ივანე ხახუაშვილის ღვინის სარდაფში არის თურმე ანტონ პირველის საქართველოს კათალიკოსის სურათი, ფერადის წაშლუბით ნახატი, დღეს ამ სურათის მოპოვება ჩვენში აშკარაა. სურათი ძველს დროში უნდა იყოს ნახატი. ვფიქრობთ, რომ ეს იმ სურათის უნდა იყოს, რომელიც იმ საუკუნის ბოლოს ქართველ პატარებმა დატარებეს და რომელ სურათს იხსენებდა ილია პატარის ფილიპეს ჰქონია, საიდგანაც გადაუღია 3. იოსელიანის ანტონ კათალიკოსის სურათი და წყობილი სიტყვაობა — შიქ ჩაურთავს.

* ხევი: თებერვალში კიდევ შემოვარდნის ყალბის ფული. უკლები უნდა გარდასახა ხევი ს. ს. სწავლებს.

ქრისტეშობის თვეში კომლზედ ცხრა მანეთი გადახდებიან, ესეა კიდევ ხუთი მანეთი ჰედეტო კომლზედ. ხევიში თავის დღეში არ გაგონილა აიღებდა გარდასახად; ხალხი ძალიან გაკრებაშია. უბედურება კიდევ არის, რომ მივლს ხევიში კომლზედ იხდებიან ყალბის ფულს და არა შეძლების დავგარად. ცხვირის პატარონებს წრეულ დიდი ზარალი მოუვიდათ: მოხევებს ცხვარი ყოხიარში მიუღის ზამთრობით. წრეულს იქ ძალიან ცივი და თოვლიანი ზამთარია და ცხვირის სულ მთლად ხოცავენ.

* იქიდანვე: მამა აღექანდრე დოლიძემ წარსულ კვირას პანაშვიდი

გარდაიხდა ჩვენის დაუწყეყარის მღვდელ-მთავრის გაბრიელის სულის მოსახსენებლად.

* ქუთაისი. ჩვენებურ სოფლურ ცხოვრებაში სასიამოვნო მოვლენად უნდა ჩათვალოს ის გარემოება, რომ კუბის საზოგადოების გეგობამ, რომელსაც აქამდის ორი სოფლის სასწავლებელი ჰქონდა, ადგილობრივის ადმინისტრაციისა და სასწავლო უწყების მოსამსახურე პირთა გონივრული ჩაგონებით, 19 თებერვალს ამა წლის დადგინა შემდეგი განაჩენი, რომელიც დაახლოებით ამ შინაარსისა არის: „დღევანდელ შესანიშნავ დღეს ჩვენ განვითავებთ ბატონ-ეპისკოპოსს ვაგუტუსტოს პაპამ ჩვენის საყვარელის მეფისამ. ჩვენ, დიდად მადლიერნი ამ უდიდესის წყალობისათვის, საზოგადოთ დადავანეთ სასოვრად მომავლის წმ. დავითგვიწინების მათის იმპერატორებითის უდიდებულესობის, რომელიც ყოველთვის მოწყობდა ზრუნავს ხალხის განათლებისათვის, ავაშენოთ სამს სოფელში: კუბში, ივანდილში და დიდ გუბში ერთ-კლასიანი სასწავლებელი და ამასთანავე თვითოველს სასწავლებელს მივსცეთ თითო დღესტინა მიწა. აუ არსებული გონაჯიხისის სასწავლებელიც დასტავოთ და მის მასწავლებლის ჯამაგირს მივეუმატოთ 50 მანეთი.“

განაჩენში საზოგადოება სთხოვს დირექციას, იმუშავდნენ სადაც არაკეთი, რათა მიეცეს შესწებულ საზოგადოებას ნება დაარქვას: 1) კუბის სასწავლებელს ნიკოლოზის სახელი 2) გონაჯიხისისას — აღექანდრისა, 3) ივანდილისას — გიორგისა, და 4) კუბისას — ოლდისი. * ჩვენ გვთხოვენ დაგეგმული შემდეგი ანგარიში 1895 წლ. ანასტასიას ქალთა პაროქიანობისა, რომელიც გორში არსებობს. შემოსავალი ჰქონია: მისის იმპერატორებითის უმაღლესობის დიდის მთავრისა ანასტასიას მიხეილის ასულისაგან 100 მან., მთავრობისაგან მიუღია პოსტადი 1000 მან., ქ. გორისაგან — 1200 მან., სწავლის ფასად შესვლია — 4,008 მან., გორის საზოგადო მასწავლებლისაგან — 224 მან.,

საქვემოქმედ საზოგადოების წევრთაგან — 150 მან., სხვა — და — სხვა დროს წარმოებულნი — 161 მან. 1894 წლ. დაჩინება 737 მან., შემდეგებითი შემოსავალი — 31 მან. და სულ 7611 მან. ხარჯი ჰქონია: პროგინაზის მასწავლებლებზე და მმართველებზე — 5286 მან., სასწავლო სახელმძღვანელო წიგნებზე 97 მან. საოჯახო ხარჯად — 563 მან., სამუშაო მასალასა და კანცელარიაზე დახარჯული 158 მან., სახლის დაქირავებაზე და შეკეთებაზე — 640 მან., მოსამსახურეებზე — 484 მან. და სულ 7228 მან.

სკოლის დაჩინება 383 მან.

ქუთაისისა და ტელისის გუბერნიებში დაზარალებულთა დამხმარებელი დროშაბაიონი კომიტეტი გვთხოვს დაგეგმული შემდეგი სია შემოაწირვითა:

- 1) ა. 3. ემილიანოვი (ბაქოში გამართულ ბალიად შემოსული) 1142 მ. 5 კ., 2) ბარონი ა. 3. ნიკოლაი — 500 მ., 3) თავ. ზ. გ. ერისთავი — 100 მ., 4) სხვადასხვა პირნი (იკონიანი) რუდუკისაგან დამოუკიდებელი 93 მ. 20 კ., 5) არხიზანდრიტი სერაფიმი, რეპტორი ტფილსკინი. 15 მანეთი, 6) ალ. ლ. მელიტიშვილი — 10 მ., 7) ე. თ. სტაროსელსკისა — 6 მ., 8) თავ. ნ. ზ. ჰაგვაძე — 60 მ., 9) თავ. კ. ივ. მელიტიშვილი — 10 მ., 10) რ. დ. ანანავისა — 25 მ., 11) ალ. ნ. თარიანი — 25 მ., 12) ივ. გ. თამაშვილი — 25 მ., 13) დ. ა. მანთაშვილი — 30 მ., 14) ლ. ბ. ტულიძისა — 6 მ., 15) კნ. მარიამ გურიელისა — 3 მ., 16) თ. 3. გაულელიანი — 3 მ., 17) თ. 3. თაიროვილი — 7 მ., 18) ანა მის. ოლოფსკისა — 3 მ., 19) ელ. გრ. მამაკაშვილისა — 3 მ., 20) ლ. მ. 21) ზარა. ვას. თამაშვილი — 10 მ., 22) თავ. გ. მელიტიშვილი — 10 მ., 23) თავ. ალ. ნ. ჰაგვაძე — 2 მ., 24) ლარისა ნიკ. ორლოვსკისა — 3 მ., 25) ივ. მის. ოლიხანი — 3 მ., 26) ნ. კ. ორლოვსკისა — 5 მ., 27) ელ. ლ. ბეგლორაძე

— 5 მ., 28) ევ. ვას. ბეგლორსკისა — 5 მ., 29) თავ. თარხან ხოჯინისა იყო — 10 მ., 30) კნ. დარია რამ. ჰაგვაძისა — 6 მ. სულ 2125 მ. 25 კ.

ქ რ ჯ ს კ მ ნ ე მ ე მ ც ი ბ.

ზამთარში ზაქათალის ოლქში ამჟამად სცხოვრებს 15 ათასამდე ქართველი, რომელთაც ინგოლებს ვეღობათ; მაგრამ ოლქის საშობრთველი ქალბატონ ზაქათალაში არც ერთი ინგოლი არა სცხოვრობს, აქაინა ქართველი, სხვა მარტებამდ მოსულნი, მაგრამ იმათი ორცხვიც თქვ ცოტად, რომ არც-ქი ღირს თქვად, რომ აქ ქართველი სცხოვრობენო. მათ შორის ზოგნი მოხელენი არიან, ზოგნი კერძო, სულ ერთიანად ყველანი რეზინიან 12 კომლამდე. ეს ფაქტი მეტად მტკიცედ ამწარებს და აღელვებს ქართველ კაცის მამულიშვილურს გრძობას, მაგრამ რას იზამ, თუ-ქი პოლიტიკურმა წარსულმა ასრე იწება აჭაურ ქართული ბელის გარდაწყვეტა. ერთს დროს ოლქში ქართველთა ცხოვრება სდულდა, აჭაური ქართველები იმოდენად ძლიერნი იყვნენ, რომ იკავდნენ კახეთს აღმოსავლეთის მხრით, ეთმებოდნენ მურვან-ყრუს თემებდნენ ჯარებს, შავაღღაჯურ უკუქუქვის სპარსთა მფლობერები, მაგრამ ახლათ იხე უძლურნი არიან აქ ქართველები, რომ ბევრნი უხუბო ტომის მოხელეთაგანმა არც-ქი იყის, თუ ოლქში ქართველთა ხალხი-ნა სცხოვრობსო.

ეს იგი ქართველთა სიცოცხლე მეტად-მეტად გულს უკლავს ზაქათალაში სცხოვრებ ქართველებს, რომელთა უღმრთებელი სიკვდილი გამოაკლეს ხოლმე იმათი რიცხვის რომელსავე წევრს. 29 თებერვალს ჩათუთქა ზაქათალაში სცხოვრებ ქართველების სიკვდილმა დავით იაკობის ძე გულისაშვილისა. მაგრამ მისი სიკვდილი განა მარტო ქართველებს ეწინაა? ლეკი, რუსი, თათარი, ქართველი და სომეხი ყველანი სწვენს, რომ უფერად სიკვდილმა მოუღლია ბოლო დაუფიქარ სასარგებლო კაცს,

დავით გულისაშვილის რს იყარ მასწავლებელი ქალბატონ ზაქათალაში სცხოვრებლისა. ამ თანამდებობაში მან მოიხვეჭა ხანელი და დიდება; რამე წლის განმავლობაში მან დამოსახურა სიყვარული საზოგადოებისა; ის უწყარად: მასწავლებელთა; მოსწავლეთა; მოხელეთა; ვაჭართა; და მდიბო ხალხსაც. მართალი უნდა სთქვას კაცმა, რომ დირსიც აყო დავითი საზოგადოების სიყვარულსა. ის იყო, კაც-კაცური, იყო ქართველი სულითა და გულით, მასწავლებელი, ერთგული იმის მოვლეთობისა და უნაწარო; იმან დააარსა სკოლაში ზეშუმი, შეკრიბა ყოველგვარი საქირაკოლექციები ფრინველთა, ლითონთა, მცენარეთა, მწერთა და სხვა... სამის წელიწადის განმავლობაში ქალბატონ ასწავლიდა უკანაგაროდ გალობას, ერთ დროს არიომეტრიკას; მართლად ნალიტრატორსა საღაობებს ქართულ და რუსულს ენებზე და უმართავდა კონცერტებს, ხოლო შემოსავალს ქალების სკოლის აძლევდა. წინათ არასოდეს არ ყოფილა ეკლესიური გალობა ზაქათალაში, მაგრამ დანიშნა თუ არა დავითი მასწავლებლად, მოაწყო გალობელთა ხორა, 8 წელიწადს ასწავლიდა სკოლაში ეკლესიურს გალობას მოწაფეებს და გალობდა კვირა-უქმე დღეებში უსასკიდლად. ამისათვის დიდი მადლობელია განსვენებულისა დედაიზი დგლობარების ეკლესიისა მ. ბაღუევი და მიიღო მართლმადიდებელთა საზოგადოება. იმოდენად კარგი იყო განსვენებული, რომ თვით მათგანმა სამსწავლელი ოლქის თითქმის ყოველს წელიწადს აჯილოვებდა ფულით, მაგრამ, როგორც უნაგარო ქართველთა, მინც ცერა შეიძინა-რა, მოკვდა და დასტავა ნისიები და ვალები. შეიტყო რა ესეთი სიკვდილმე მისი ქალბატონ თითქმის ყველამ, ვისიც იმას ფული ემართა, ნახევარი ახატიეს მისს ცოლ-შვილს. არა ერთისა და ორისაგან გაევიგონე, რომ დავითი ძალიან კაცი კაცი პაროქიანი იყო, და ამისათვის არ გვიდა მას ნისია გადავახდვიროთო. ასეთი ქვევა ხალხისა და გულ-შემა-

ფალესტონი

ბანძელის შარისიძება

(რუსულად). დასასრული *)

VII

ორის კვირის შემდეგ ელიზბარის კვლად ნახამ ნინოს მწუხარება მაინც ვერ გაუქარა. ნინომ აღარ იცოდა თავისთვის როგორ ეშველა და ჰგანობდა იმასაც, რომ მალე მამა გაიგებდა კვლადფერს, თუ მისი ქალი რამდენად შერცხვენილი იყო... * წამიყვანე შენთან, ელიზბარი! — ემუდარებოდა ნინო ელიზბარს და საცოდავად სტროდა...

ელიზბარი ცოტა არ იყოს შეკუყანდა, მაგრამ თერე მინც პირობა მისცა, რომ მოვალ და მთებში წაგიყვანო...

ნინო ხელეში ყელზე შემოხვია და გულზედ ცხარე ცრემლს აფრქევდა; ელიზბარი-კი ამ დროს თავ-

*) ის, ივრია № 55.

ქმების მოკვლისათვის-კი ანგარიშმეტრე გავუწევ... მშვიდობით! ელიზბარი ცხენს მოახტა და გაქჟუსლა. ნინო გონება-მიხილდი დეცა დეცა მიწაზედ...

როდესაც თავი მივიდა, ელიზბარი უყვი იხე შორს წასულიყო, რომ გარჩევიათ-კი ვეღარ გაარჩეოდნენ.

მთხუცი შანშე ყველაფერს მიხვდა. მან საშინლად ბრეყვულად და უჩრდილად შეპარა წიხლი გულ-შეღონებულს ქალს და უბრძანა შინ წაეყვანათ. როდესაც ნინო გონს მოვიდა, მამამ იგი თავისთან მიიწვიდა და განაპირად ვერ არის მიხეზი მაგუნის გაუბედურებისაო. ნინო არაფერს არ ეუბნებოდა. ვერავითარმა შეპარად ვერ გააბედინა მას თავისი საყვარელი კაცის სახელი წარმოეთქვა.

განრისებულმა შანშემ, რომ ელიზბარის გავწყა, უბრძანა ნინო ის საბატონოში ჩაეღვლი, რომელიც ელიზბარი იყო დამწყვედი, აქნინომ დიდხანს იტარა, ვიდრე ცრემლად არ დაიქალა, და ილია-კი ვიდრე ღონემიხილდი და დასუსტ-

ბული არ დაეარდა მიწაზედ. შეუფაძისას ნინოს უცნობი ხმა მოესმა: „ადექი, ნინო!“ ამ დროს რჩინის ურდული დაქოლქუცდად ძირს ჩამოიკვივდნენ და კარები გაიღო. ნინო მანინე წამოდგა, ავიდა შინ, გამეფი გააღვიდა და ერთ ერთეულ ყმა სთან ერთად იმეღ ლამქვედ გაიპარა იმ მონასტერში, რომელიც მისის ბიძის მამულში იმყოფებოდა.

ამ ბიძას ნინოს მამა ცოტა არ იყოს სულდა კიდევ, რადგანაც განმელის მამულების გაყუფის დროს შანშე თავისთვის უკეთესი და უფრო მტრად აღიქვია და ამიტომ მისი ოჯახობის უბედურება ესამოწმე კიდევ. ბიძამ ნინო ნათესავურად ტკბილად და ნახად მიიღო...

ის რომ შანშემ შეიტყო, ნინო ბიძასთან იფარავს თავსა, ცოლი-მამს მაშინვე კაცი გაუზავნა და შეუთვალა ქალი დამბრუნეო. „მოდა და თვითონ შენ წაიყვანე!“ შემოთვალა პასუხად ცოლი-მამს: „შენ ხომ ძალიან წართმევე იცი... და მე-ქი ქალის მამა არა ვარაო...“ ხოლო როდესაც შეიტყო, რომ თავადმა ჯარი შეპარა და საოპრად

მოიღისო, მაშინვე მონასტერი გაამაგრა, კარებები დაიკეტა და შანშეს თოფის სროლით მიგვება...

ნინო ამ დროს ავადმყოფი იწვა მონასტრის ერთ-ერთს სენაქში და მხოლოდ ხანდახან მოესმინა ხოლმე თოფის ხმა და მონასტრის ბურჯებიც

შანშე მონასტრის გარს შემოეცტა და მთელს თვეს მდგარად ებრძოდა, ცოლი-მამა-კი მინც უარს ეუბნებოდა ქალს არ დაგანებოდა, რადგანაც ღვთის სამსახურად გადასდვა თათიო. მონაზნებმა ქანდრისა და თეთრის იასმანის ქვეშ დაასაფლავეს ნინო და სასუფრა ვარდებით შეუმკეს... ბოლოს შანშე მინც შევიდა მონასტერში და მხოლოდ მანინე შეიტყო, რომ მისი ქალი უკვე მკვდარი იყო.

ამის შემდეგ შანშე ძალიან მალე დადარდა. უკანასკნელ დრომდე მუდად მხრე და გაუტკბელი, იგი ესლა საშინლად მოხუცდა და დაუღლურად შინ მოიკვდა, სახე დაღმანქა, თვალღმე სიკიცხულ ჩაუქრა და ს. შანშე ნინოს ბიძას შეურჩიდა, რა-

ტვირთვა უწყველად იმ ფაქტს იმტკიცებს, რომ განსვენებული დავით გულისაშვილი იყო კაცია პატრიონი და სასარგებლო საზოგადოების...

2-ს მარტს განსვენებული დავითი დასაფლავდა. დასაფლავებულ დავითს წინაშე მდებარე: ადგილობრივი დეკანოზი მ. ბაღუაძე, ალბიგოლის მღვდელი მ. ჯანაშვილი, კახის მისიონერი მ. ც. ივანიძე, გელაქანის მღვდელი მ. ვ. კოხჩიანი და ვარაზის მღვდელი მ. ა. ა. ივანიძე...

განი დაესწრო კიდევაც მის დასაფლავებას და ციხეს სამარეს ჩაბარა გვამი ერთი ეროვნული ქართველისა და მამულიშვილისა.

ქ. ზაქათალ. 1896 წ. მარტის 23-ს.

ნარკვევა

(ფურნალ-გაზეთობიდან).

„ტუ. ლისტ.“-მა გუშინ უძღვნა გრძობიერი წერილი გაბრიელ ეპისკოპოსს. გაზეთი აღნიშნავს, რა დიდებულად კაცია, რა შესანიშნავი მოძღვარი და სახელგანთქმული მქადაგებელი დაჰქარაჰა ქართველმა ერმა...

„თუკი ხმისათა და სასანიტარო მზრუნველთა სკოლის საბჭო პატრიონი აღნიშნავს ხოლმე, სწრის გაზეთი, გაბრიელ ეპისკოპოსის სწენების პოტიონსა წინაშე მოგალოებას უნდა უზღვედეს კავკასიის ეპისკოპოსისათვის, გაგონა, რომელმაც დირსულად არ აღნიშნა ეპისკოპოსის გარდაცვალება...

ატორანის სიტყვით, რომელშიაც მან აღნიშნა ჯემსონის დანაშაული ტრანსვალში გალაშქრებით ჩადენილი და გამოაცხადა, რომ ისინი გასაბრუნებელი უნდა იქნებინათ...

კონსტრუქტორთა გაზეთის „მოკრინე პოსტ“-ში, რომელიც „სტანდარტ“-თან ერთად ითვლება მარკიზ სოლსბერის აზრების გამოხატველად, შემდეგი წერილია დაბეჭდილი...

„ტრიბუნა“-ს დღევანდელ მისიონარულ ნაშრომში, რომ გენერალი ბარატოვი მისულა იქ. ბარატოვი ფიციკურად და ზნეობრივად ცალკე მოქმედებდა...

ამ კვირის შედეგი ის იქნება, რომ რუსეთის ფლოტი შავ ზღვაში იქნება ჩაქტული და არ დაინებებს რუსეთს, რამე გაგონა იქონიო ჩინეთის იმპერიაზე...

მღვარი გაუჩნდა—სინდისი, რომელიც მოსვენებას არ აძლევდა და ამხილებდა. ის აზრი, რომ საბარლო ნინო მის მსხვერპლად შეიქმნა, დღე და დღე მოსვენებას არ აძლევდა...

სახელმწიფოთაგანი მოისურვებს ამ კავშირის თავის დანებებას, ერთი წლის წინ უნდა განუცხადოს სხვა ორ სახელმწიფოს...

ამსვე ამბობენ ზოგიერთი გერმანული გაზეთები. მარკიზ დაროული ნის დესტაქში „აინიონე“-ში აი რა არის დასტამბული: იმპერატორმა ვილჰელმმა დიდ თანაგრძობა გამოუცხადა მეფესა და იტალიის ერს...

„ტრიბუნა“-ს დღევანდელ მისიონარულ ნაშრომში, რომ გენერალი ბარატოვი მისულა იქ. ბარატოვი ფიციკურად და ზნეობრივად ცალკე მოქმედებდა...

მღვარი გაუჩნდა—სინდისი, რომელიც მოსვენებას არ აძლევდა და ამხილებდა. ის აზრი, რომ საბარლო ნინო მის მსხვერპლად შეიქმნა, დღე და დღე მოსვენებას არ აძლევდა...

მეტრ სხვა შეგლა აღნიშნულ კვირის გენერალის უმეტესად დაწესებული იყო, რომ განმარჯვება მათ დაიჩინებოდა, მაგრამ იმდენ არ გაუმართლდათ...

საზრუნველო. საფრანგეთის ზონიერი და კონსტრუქტორული გაზეთები საშინელი აღმოვაჩინეს არა იმის გამო, რომ მარსელის მერს (ქალაქის თავს) მოუწყვეტა რომის დეპარტამენტების მერები საბჭო...

ფურნალ-გაზეთობიდან და წინაგამომცემი

ამოკრებილი ამბები.

ერთი საფრანგეთის ფურნალი აქხადებს ევროპის რომელი დიდ ქალაქში წელიწადში თანახმა კაცზე წინაგამომცემი თანაშა რიგებით და გამოდის, რომ:

მერონში . 17,2 დღესში . . . 22,8 ლინდონში 17,7 ვინაში . . . 22,8 ბერუსსლში 18,1 ლეგნოვში . . . 23,8 ჰამბურგში . 18,1 ვარსაში . . . 25,0 კოპენჰაგენში 18,7 მილანში . . . 25,0 ვენეციაში . 19,0 ბარსელონაში 29,6 სტოკჰოლმში 19,4 პეტერსბურგში . 29,9 რაიმში . . . 19,6 ჰესტინგსში 31,4 პარისში . . . 20,2 მონტეპელში . 31,1

საკ უმისოდ არაფრის გულისათვის არ იხამდა, ჯარი დაითხოვა და თავისის რამდენისამე ყმით-ლა დაბრუნდა სახლში. გულდაწყვეტილი დაბრუნდა შანშუ თავისს მამულში. დრო გამოშვებით, როდესაც დიქონი წავიდა, უკნად წამოიხატება ხოლმე: „ოჰ, ბედო, ბედო! რა სასტიკად მომეპოება!“

უცხოეთი

ნვსლისი. 27 თებერვალს ჯემსონი და მისი ამხანაგები წარდგნენ სასამართლოს წინაშე. ბრალდებულთა დამცველად აიან ლონდონის გამაინტენილი ადვოკატი. საზოგადოებას განზრახვა ჰქონდა თანაგრძობა გამოეცხადებინა დანაშაუთათვის, მაგრამ თამჯდომარე ენერგიული წინააღმდეგე ამ უნდროს განზრახვას. სხლამა დაიწყო გენერალ...

ყმები მაშინვე მისცივდნენ ბატონს, მაგრამ იგი უკვე მკვდარი იყო. მოკვლა თუ არა შანშუ, ელიზბარმა ცხენი მთებისაკენ გაჰქუსლა. შანშუს ყმები კლიზბარს უკან დაედგნენ, მაგრამ კვალი-კი ვეღარ მოუკვლიეს, რადგანაც ელიზბარმა გზები კარგად იცოდა და ცხენიც მალი ჰყვანდა, ვით ელვანა. ყმები მალე ისევ უკუ მიიქცნენ, რადგანაც შანშუ ამ დროს საშინელი ქექა-ქუხილი აგარდა და სეტყვა და წვიმა წამოუშინა...

სამაგიეროდ ელიზბარს უარესი

